

Ostatne treba pri tom uvážiť aj tú okolnosť, že zákonný článok XIX. z r. 1898 tiež nedal právo ministrovi orby vydávať nariadenia alebo výnosy, ktoré by zasahovali do súkromoprávnych pomerov založených pravoplatnými smluvami — výnos tohoto druhu by bol každopádne nezákonným, lebo § 62 cit. zák. čl. sice dáva právo ministrovi orby vydávať nariadenia k prevádzaniu zákona toho, ale jedine v rámci zákona samotného a podobné nariadenia by každopádne medze tohoto zákona prekročovali a bolo následkom toho nezákonným.

Pokiaľ ide o rozhodnutia expositury ministerstva zemedelstva pre Slovensko, opiera sa toto jedine na dôvod, že cesty sú špatné a že býv. urbarialisti hatia vývoz dreva, tedy tiež len na dôvody, ktoré posúdiť padá jedine do kompetencie riadných súdov — a platia aj ohľadne tohoto rozhodnutia výše už uvedené úvahy.

Zo všeho uvedeného vychádza na javo, že keď minister pre správu Slovenska a expositura ministerstva zemedelstva pre Slovensko povolili pres odpor odpredávajúcich urbarialistov na jednostranú žiadosť kupujúcej župy predĺženie termínu ujednaného k vypraktikovaniu a vyvezeniu dreva, zasiahly tím do súkromoprávnej smluvy, prekročili svoju kompetenciu, rozhodovali o otázkách, o ktorých rozhodovať neprináležalo im, ale riadným súdom — rozhodnutia jejich sú preto nezákonná, dôsledkom čeho najvyšší správny súd vyhovel sťažnostiam a zrušuje napadnutá rozhodnutia pre nezákonnosť vo smysle § 7 zákona o správnom súde.

Č. 810.

Okresní samospráva (Čechy): K otázce, zasáhl-li zemský výbor do seburčení okresu odepřením schváliti zamýšlenou zápůjčku na úhradu částí rozpočtového schodku a příkazem, aby celý schodek byl hrazen zvýšenou okresní přirážkou?

(Nález ze dne 12. dubna 1921 č. 4499.)

Věc: Okres mimoňský proti zemskému správnímu výboru v Praze stran okresního rozpočtu na rok 1920.

Výrok: Naříkané rozhodnutí, pokud jím nařízeno bylo, aby celý schodek hrazen byl zvýšením přirážek, se zrušuje pro nezákonnost; v ostatním se stížnost zamítá jako bezdůvodná.

Důvody: Zemský správní výbor zkoumaje žádost okresní správní komise mimoňské za povolení okresní přirážky na rok 1920, vytkl v příjmech i vydáních některé položky okresního rozpočtu, týkající se aktivních úroků z rakouských válečných půjček okresem upsaných a pasivních úroků a umořovacích kvot lombardních dluhů uzavřených za účelem upsání těchže válečných půjček.

Okresní správní komise upravila rozpočet dle daného poukazu a usnesla se uhraditi objevivší se schodek jednak 41proc. přirážkou k domovní dani činžovní a 80proc. přirážkou k ostatním daním přímým podléhajícím přirážkám, jednak okresní výpůjčkou per 53.000 K.

Zemský správní výbor vrátil výměrem z 9. června 1920 okresní správní komisi žádost za povolení vybírati usnesenou přírážku a uzavřítí zápůjčku s příkazem, by celý rozpočtový schodek byl uhrazen zvýšenou okresní přírážkou.

Proti tomu obrací se stížnost, nařikajíc toto rozhodnutí jako nezákonné a neúčelné a spatřujíc nezákonnost jeho v tom, že odepřením schváliti zápůjčku a příkazem zvýšiti okresní přírážku bylo nezákonně zasaženo do práva sebeurčení samosprávného okresu.

Nejvyšší správní soud dle §§ 2 a 7 zák. o správ. soudě přezkoumává sice zákonnost, nikoliv však účelnost naříkaného správního rozhodnutí neb opatření, a nemůže proto zabývati se námitkami stížnosti, jež proti naříkanému rozhodnutí brojí pro jeho neúčelnost. Pokud pak jde o námitku nezákonnosti tohoto rozhodnutí, sluší rozlišovati jednak nepovolení zápůjčky, jednak příkaz, aby zvýšena byla okresní přírážka.

V prvém směru nemohl nejvyšší správní soud uznati stížnost důvodnou; neboť dle § 55 zákona o okresních zastupitelstvech má okresní zastupitelstvo při zápůjčkách okresních, jdoucích nad míru tímto zákonem určenou, potřebí přivolení výboru zemského. Zákon nemá předpisů, jak by zemský výbor jednaje o schválení zápůjčky měl postupovati a jest tedy zůstaveno volnému jeho uvážení, má-li přivolení k zápůjčce býti vysloveno. Volné uvážení ovšem není totožné s libovůlí, nýbrž musí se pohybovati v oněch mezích, které podávají se z úmyslu zákonodárcova, z něhož vyplynulo ustanovení, že okres jest při svých úvěrových jednáních vázán na souhlas dohlédacího úřadu.

Stížnost nevytýká, že by byl zemský správní výbor tyto meze překročil; pokud však zemský výbor jedná v mezích své dozorčí moci, nelze mluvit o zásahu do práva sebeurčení okresu, neboť toto právo jest podle vůle zákona obmezeno potud, pokud právě sahá zákonný vliv dozorčího úřadu. Nebyla proto tato námitka shledána důvodnou.

Naproti tomu příkaz zemského správního výboru, by zvýšena byla okresní přírážka, nemohl býti shledán zákonným. Zákonodárství přiznává zemskému výboru jen v zákoně z 19. září 1883 č. 51 z. z. právo, by za jistých předpokladů, jichž zde není, a to jen ve srozumění se zemskou správou politickou positivně zasáhl v okresní rozpočet. Nehledě k této výjimce, nedostává se zemskému výboru práva, aby jako dozorčí úřad samosprávným okresům udílel přímé poukazy, jak krýti potřebu okresu. Pro příkaz stížností potíraný, by zvýšena byla okresní přírážka, nelze naléztí žádné opory zákonné. Okresní správní komisi naopak jest volno, by postarala se o jinou úhradu svého rozpočtového schodku. Nelze-li jiné úhrady naléztí, pak ovšem bude okresní správní komise hospodářským stavem okresu nucena přikročiti k úhradě jedině možné, totiž ke zvýšení přírážky, ježto zemský výbor k úvěrnímu opatření nepřivolil a nemůže býti nucen, by své stanovisko změnil.

Právní svoboda okresu zvoliti jinaký způsob úhrady nesmí však býti zkracována přímým příkazem zemského výboru, by okresní přírážka byla zvýšena.

Z těchto důvodů bylo naříkané rozhodnutí, pokud takový přímý příkaz obsahuje, zrušiti jako nezákonné.